

Frankenstein este cu noi

La Weimar, un spectacol de Mihai Măniuțiu despre coșmarul comunist. ● Chiar dacă avem impresia că am ucis dictatura, ea apare sub altă formă. ● Frankenstein este, și acum, aici.

La Festivalul FRANKENSTEIN de la Weimar – în septembrie, Capitala Culturală a Europei –, Mihai Măniuțiu a ales să participe cu un spectacol după propriul scenariu: **Tovarășe Frankenstein, conducător iubit!** Așa a găsit de cuviință regizorul român: să se elibereze, în sfârșit, prin teatru, de coșmarul comunist pe care majoritatea refuză să și-l mai amintească, crezând că nu l-au trăit. Ca și cum, el, coșmarul, s-ar lăsa uitat. Fiind vorba de o conjunctură de creație mai puțin obișnuită în România, trebuie pomenite unele amănunte „de culise”. Spectacolul lui Măniuțiu – coproducție Weimar, Teatrul Act și Teatrul Odeon – este o montare cerută de festivalul cu pricina. Așadar, investițiile materiale și umane au fost făcute special pentru el, avându-se în vedere un anumit spațiu de joc: hala „Octombrie Roșu” din Weimar. Distribuția a adunat actori români din opt teatre, actori care au renunțat la vacanță și la alte proiecte pentru acest spectacol cu soartă cunoscută, din capul locului, ca fiind efemeră. Aspectul neobișnuit – pentru mintea românului – al acestei soarte este faptul că montarea nu va putea fi în veci jucată în România, din cauza

costurilor de producție mult prea mari, inaccesibile chiar și celor mai pline buzunare autohtone.

Am văzut montarea lui Măniuțiu prin intermediul casetei video. De aici, și o inevitabilă detașare în receptare: nu am fost spectator de teatru, ci telespectator al spectacolului în varianta sa pentru televiziune (ZDF), scop în care a fost impecabil montat de către specialiștii nemți. Dincolo de ecranul rece au răzbătut atmosfera viscerală și imaginile ușor narcisiste, tipice stilului măniuțian; apoi, puține cuvinte (în limba germană) și mai ales muzică, lumini, culoare. În centru se găsește cuplul Frankenstein (Marcel Iureș și Oana Pellea). Ea, cu aspect de cântăreață de cabaret, deține Puterea pe care o controlează prin rânjetul grotesc și sexualitatea dementă; El, de o slăbiciune patologică, are în ea mamă și amantă totodată. Amândoi, păpuși mecanice care pendulează între agonie și vitalitatea extremă, hrănită cu sânge, par a nu mai muri niciodată. În final, când Măniuțiu însce-nează o variantă a execuției Ceaușeștilor, după ce se prăbușește horcăind sub rafale, „jucăria” reînvie răsând terifiant. Frankenstein este în

noi, ni se sugerează. Chiar dacă avem impresia că l-am ucis, apare sub altă formă. Înconjurat de mereu aceeași mulțime de victime somnolente care, deși în stare avansată de manipulare (actorilor li s-a desenat în jurul ochilor un contur albăstrui-argintiu, pentru a se mări efectul de hipnoză din privire), continuă să creadă, cu fanatism, în atributele divine ale celor doi „conducători iubiți”. Alături de ei, două personaje grotești îmbrăcate în rochițe roz: o cântăreață de operă, grasă, care înalță din vârful buzelor osanale, și o fetiță ce recită cu patos versuri patriotice, privind cu credință în ochii celor doi ucigași, răsând mereu în hohote, chiar și, ba mai abitir, atunci când i se pune în mâini un revolver cu care împuşcă în dreapta și în stânga, fascinată de cinstea ce i se face.

La Măniuțiu nimic nu este explicit politic. Imaginea terorii este supraprețioasă: nu există cravate de pionieri și nici alte asemănări exterioare cu comunismul românesc. Din când în când niște cizme de cauciuc, secera și ciocanul și un Lenin în miniatură, pitic inofensiv (!?) care dansează lasciv cu lady Frankenstein. Dar, toate, încadrate într-un context artistic ce le limitează sensul cunoscut nouă. Măniuțiu îl găsește pe Frankenstein în noi, la fel de viu ca în trecut. Poate de aceea regizorul nu construiește indicii concrete și individualizate ale perioadei predecembriste. Recunoaștem în montare – ceea ce ar fi la prima vedere o neîmplinire – orice univers totalitarist și nu, în mod particular, pe acesta. Cred; însă, că „bătaia” este mai lungă decât arată. Frankenstein este, și acum, aici. Eu, care nu l-am văzut înainte decât agonizând, îl recunosc mai proaspăt ca oricând în jurul meu, astăzi: în uniformizarea inoculată – e adevărat, mai subtil – unei noi mase de victime, fani ai telenovelelor, hip-hop-ului și maiourilor mulate, acultural educate de o singură televiziune, un singur ritm ideologic, muzical, vestimentar. Hainele împăratului tot mai lipsesc cu desăvârșire, dar sunt, și mai și, descrise în toată splendoarea. Putem fi liniștiți: și de astă dată „trăim în miezul unui ev aprins”. Frankenstein este, în continuare, cu noi.

Mirona Hărăbor

foto: Matei Călița